

De bijzondere ontwikkeling van de ARBEIDERSTATEN en de crisis van de INTERNATIONALE KOMMUNISTISCHE BEWEGING

1. De ontwikkeling van de arbeidersstaten in de laatste jaren blijft vele vragen opwerpen; en dit versterkt de moeilijkheden en de verwarring in de discussie, niet alleen in de officiële kommunistische beweging maar ook in de hele internationale arbeidersbeweging.
2. De buitengewone samengesteldheid aan het historische proces, die de overgang van kapitalisme naar socialisme kenmerkt, uit zich met een buitengewone kracht.
3. Er ontstaan steeds meer socialistische "modellen" evenals het aantal nieuwe verschijnselen die men nog maar enkele jaren geleden voor onmogelijk hield, toeneemt. Zo bijvoorbeeld het Russisch-Chinese konflikt dat leidde tot gewapende botsingen, met inbegrip van het vooruitzicht van een eventuele grote oorlog tussen die twee arbeidersstaten; een vooruitzicht waarop de strategie een taktiek van het imperialisme gericht is.
4. Vijftig jaar na de oprichting van de IIIe Internationale is het "polycentrisme" (het verschijnsel van het ontstaan van vele machtscentra in de wereld der arbeidersstaten in plaats van alleen de SU) tegenwoordig verheven tot grondvoorwaarde voor de "gezonde en vrije" ontwikkeling van elk "nationaal afzonderlijk socialisme"; en die opvatting krijgt buiten een groot aantal arbeidersstaten ook de overhand in de grote meerderheid der kommunistische partijen.
5. Voor sommigen ligt in het idee van de "specifiek eigen wegen" naar het aparte "model" van het socialisme in elk land, het wezen vervat van ideologische en politieke rijpheid. Daartoe menen diegenen te zijn gekomen die hebben gebroken met het stalinistisch "dogmatisme".
6. Onder de druk van middelpuntvliegende krachten die zich sinds lange tijd --- ook al binnen het kader van de door de Russische bureaucratie beheerste IIIe Internationale ---- hebben ontwikkeld, is de ideologische eenheid en zelfs het praktische eenheidsfront tegen het imperialisme, uit elkaar gespat. Deze eenheid is echter niet vervangen door een vrijwillige eenheid van actie; ook niet in het aangezicht van de openlijke agressie van het imperialisme tegen de sommige arbeidersstaten --- zoals Vietnam--- en tegen de arbeiders- en kommunistische beweging in zoveel landen, die het slachtoffer werden van diktatoriale regimes; regimes die tot stand zijn gekomen met behulp van direkte interventie van het Amerikaanse imperialisme vooral.

7. Alles loopt alsof elke arbeidersstaat, "teleurgesteld" door het internationalisme --- dat men verward met de heerschappij van de Russische en andere bureaucratieën --- tot herwaardering komt van de deugden van het "socialisme in één land", wat wordt voorgesteld als internationaal geldig "model".

8. Natuurlijk is deze degeneratie van het proletarisch internationalisme allereerst het gevolg van de heerschappij der Russische bureaucratie over de arbeidersstaten en de partijen die historisch verbonden zijn met de Oktober-revolutie en met de Sowjet-Unie. Hij is echter ook het gevolg van de nationale "roeping" van elke afzonderlijke arbeidersstaat, die aanleiding geeft tot het bestaan en de ontwikkeling van een nationale bureaucratie, die zijn macht en zijn voorrechten sindsdien voornamelijk put uit zijn eigen nationale basis.

9. Een bijkomende faktor die bijdraagt tot deze ontwikkeling, is het feit dat het "model" van het op te bouwen socialisme op vele terreinen nog uitgewerkt moet worden. De historische ervaring heeft immers de geldigheid als voorbeeld van het Russische "model" ongedaan gemaakt, zonder er echter voldoende een ander onaantastbaar "model" voor in de plaats te stellen.

10. Tegenwoordig wordt de internationale arbeidersbeweging en haar revolutionair-marxistische voorhoede gekonfronteerd met 4 verschillende opvattingen over de opbouw van het socialisme die duidelijk van elkaar verschillen, die van de SU, van China, van Cuba en van Joegoslavië. Die van Tsjecho-Slowakije kan en moet een buitengewoon belangrijke bijdrage op dit terrein leveren.

11. De SU is het voorbeeld van de arbeidersstaat, waarvan de economie zich langdurig autarkisch (onafhankelijk van de buitenwereld, zich zelf bedruipend) heeft ontwikkeld; hij werd gekarakteriseerd door de bijna volledige nationalisatie van alle sectoren der economie en door zijn uitsluitend centralistisch beheerde plan-economie. Deze ontwikkeling is onvermijdelijk gepaard gegaan met de vorming van een formidabele almachtige bureaucratie, die de staat, de economie en het hele sociale leven beheert.

12. De verkalking die hiervan het gevolg was, is op het ogenblik buitengewoon sterk en verhindert de noodzakelijke aanpassing van de economische kulturele en politieke vormen, aan de krachten die zich in deze sectoren hebben ontwikkeld en aan de dynamiek van deze krachten. Bij afwezigheid van een dergelijke permanente, noodzakelijke aanpassing, wordt de gehele maatschappij in een kronische crisis gestort, waarvan het openlijke uitbreken wordt uitgesteld door "liberale" halve maatregelen, afgewisseld door intimidatie-campagnes en onderdrukkingsmaatregelen.

13. Het hele systeem wordt relatief steeds meer anti-economisch, waarbij het in zijn huidige bureaucratistische structuren niet zozeer onvermogen blijkt de produktiekrachten verder te ontwikkelen, alswel het efficiency-niveau van de produktie uit het oogpunt van kosten, kwaliteit, snelheid van besluitvorming en uitvoering van besluiten, waar de grote Amerikaanse en internationale monopolies sterk in zijn, te bereiken en te passeren.

14. Alleen een radikale hervorming van het systeem door het invoeren van zelfbeheer op alle niveaus, de democratische uitwerking van het economische Plan (gezien in het kader van zijn relatie tot het zelfbeheer en tot de werkelijkheid van de nationale en internationale markt), de werkelijke democratisering van het politieke en kulturele leven van het land, zijn in staat om het systeem de energie, de veerkracht en soepelheid te geven die noodzakelijk zijn om nog beter dan het kapitalisme in zijn expansieperioden, de nieuwe produktieve krachten te benutten die konstant uit de wetenschappelijke en technologische revolutie van onze tijd voortkomen.

15. Zonder diepgaande en radikale demokratizering van het systeem op economisch, politiek, cultureel en nationaal gebied (wat betreft de verschillende nationaliteiten die samen de SU uitmaken) loop het Russische regime niet alleen het risico zijn achterstand ten opzichte van het ontwikkelde kapitalisme te bestendigen, maar ook om dermate sterke inwendige spanningen op te hopen, die de heersende bureaucratistische laag die over een buitengewone macht beschikt er wel eens toe zouden kunnen brengen een oplossing te zoeken in de vorm van de binnenlandse diktatuur van het leger, of in de vorm van militaire avonturen in het buitenland.

16. De meest konservatieve kern van deze heersende laag wordt tegenwoordig gevormd door de vertegenwoordigers van de militaire kaste en die van de politieke kaders van de partij, die geen andere maatschappelijke rol spelen en geen andere vakopleiding hebben gehad.

17. Deze beide krachten vooral hebben verenigd gestreden en tijdelijk een overwinning behaald op de "liberale" vleugel van de bureaucratie, bestaande uit technokraten, wetenschapsmensen en intellectuelen, die streven naar een zekere demokratizering van het hele sociale leven waardoor het creatieve vermogen van het land zou worden bevorderd.

18. Historisch zijn het echter deze laatste krachten die in de SU onweersstaanbaar in de opmars zijn, die zich numeriek en functioneel enorm ontwikkeld hebben, door de zeer aanzienlijke stijging van het economisch en culturele peil van het land.

19. Uit dit oogpunt gezien is de huidige weerstand van de konservatieven kern der bureaucratie historisch gezien een achterhoede-gevecht "tegen de stroom in", gedoemd om te mislukken op korter of langer termijn.

20. Het zijn vooral beperkte lagen van wetenschapsmensen, letterkundigen, kunstenaars, intellectuelen in het algemeen en ook studenten, die vertegenwoordigd zijn in de voorhoede van de strijd tegen de konservatieve bureaucratie; een strijd die nu beter georganiseerd is en stoutmoediger is dan in het verleden. Het onlustgevoel heeft echter diep de hele maatschappij doortrokken; het verbreidt zich snel en wordt omgevormd tot een aktiever verzetbeweging, waarvan de manifestaties van de intellectuelen nog maar slechts de zwakke voortekenen zijn.

21. De crisis van de Russische bureaucratie, die gevoed wordt door binnenlandse oorzaken in verband met de beestachtige onderdrukking en afpersing van verschillende aard waaraan hij zich gedurende zijn lange heerschappij schuldig heeft gemaakt en die wordt aangewakkerd door internationale gebeurtenissen, in het bijzonder het gistingsproces in de Volksdemokratieën, de ontwikkeling van China, de druk van vele kommunistische partijen die steeds ongezeglijker worden, gaat in de richting van revolutionaire explosies zelfs in het hart van de Sowjet Unie.

22. Het gevolg hiervan zal o.a. zijn de praktische weerlegging van de vertegenwoordigers van het "staatskapitalisme", die altijd te werk gaan met formele overeenkomsten met bepaalde trekken van de ontwikkeling van het kapitalisme en die uitgaan van de deugdelijke bepaaldheid van de laag van de bureaucratie als klasse.

23. In Tsjecho-Slowakije heeft de bureaucratie zich onder de druk van de massa's buitengewoon sterk gedifferentieerd; het is daar mogelijk geworden de hoofdlijnen te zien van de POLITIEKE en niet van de SOCIALE revolutie, waartoe de massa's zullen komen, in het kader van een systeem dat uit het oogpunt van economische en politieke structuur overeenkomt met dat van de Sowjet-Unie. En wat in Tsjecho-Slowakije is gebeurd geldt ook voor de

Sowjet Unie.

24. Het bijzondere van de huidige Tsjechoslowaakse ervaring hangt samen met het karakter van het land, dat geen kapitalistisch land maar een ontwikkelde arbeidersstaat is. Dat wil zeggen een staat waar de massa's vragen stellen en tot actie overgaan om bepaalde doeleinden te verwerkelijken, waartoe zij gerijpt zijn in een specifiek sociaal-ekonomisch raam, dat veel geschikter is om dergelijke verlangens en perspectieven te stimuleren, dan een kapitalistische maatschappij. In de ontwikkelde arbeidersstaat Tsjecho-Slowakije was men het dichtst bij de konkretisering van het doel van het zelfbeheerde socialisme, kon men het als direkt beschikbaar zien en er voor strijden; veel meer dan in een kapitalistische staat.

25. Het geval van de Sowjet Unie heeft in wezen het zelfde karakter; alle ervaringen van de massa's uitgaande van de bereikte overwinningen, richten zich historisch op hetzelfde doel.

26. Er is geen enkele reden voor de revolutionaire marxisten te denken dat met de historische ervaring opgedaan in de korte periode sinds de Oktober revolutie, het probleem van het sociale karakter van de Sowjet Unie al zou zijn opgelost in de zin van een terugval in het kapitalisme, in de vorm van een "staatskapitalisme" (waarheen zogenaamd het meest vooruitgeschreden kapitalisme zich ook zou ontwikkelen).

27. In tegendeel. In de kronische krisis van de bureaucratie, zien de revolutionaire marxisten de juistheid bevestigd van het perspectief der politieke revolutie, die op een hoger niveau de werkelijke socialistische democratie zal vestigen.

28. --- De ontwikkeling van China --- dat het nieuwe verschijnsel van de "kulturele revolutie" heeft voortgebracht --- ;aat goed de bijzondere trekken en buitengewone misvormingen uitkomen, die zich kunnen voordoen in de overgangperiode van de opbouw van het socialisme; een opbouw die ondernomen werd in het kader van één afzonderlijk land, dat bovendien ekonomisch en kultureel zeer achterlijk is.

29. Het enorm grote China met zijn grotendeels uit boeren bestaande bevolking, is sinds de overwinning van de revolutie praktisch geïsoleerd gebleven, zowel ten opzichte van het imperialisme, als van grote meerderheid der arbeidersstaten na de breuk met de Sowjet Unie in de jaren zestig. Het richt zich nu op de "opbouw van het socialisme" voornamelijk met behulp van eigen middelen.

30. Dat is een gigantisch werk, dat welke leiding dan ook voor buitengewoon zware problemen zou stellen.

31. In het geval China, is het karakter van de leiding, stalinistisch opgeleid en ook beïnvloed door de nationale verhoudingen waarbinnen hij zich heeft moeten ontwikkelen en heeft moeten strijden, een bijkomende faktor op zichzelf geworden, die mede de huidige koers van de revolutie in dat land helpt bepalen.

32. Als men de ontwikkeling van de revolutie voornamelijk niet binnen een nationaal raam en binnen het kader van de opbouw van een "nationaal" machtsapparaat dat kan wedijveren met de andere "wereldmachten" voert men de revolutie op een dwaalspoor en in het moeras van een eng nationalisme dat het hele projekt en het perspectief van de opbouw van het socialisme misvormt.

33. Dit is de weg die Mao en zijn volgelingen hebben ingeslagen. Via de "kulturele revolutie", gelanceerd in een fraktiestrijd tegen de meerderheid van de kaders der oude leiding en van de oude kommunistische partij, willen zij een nieuw instrument scheppen voor de absolute macht, dat geheel wordt beheerst door het tot schema's en dogma's teruggebrachte denken van de leider.
34. Het 9e kongres van de Kommunistische Partij van China, samengesteld uit vertegenwoordigers van het Leger, actieve elementen die voortgekomen zijn uit de "Kulturele Revolutie" en "bekeerde" oude kaders ---- allen met zorg uitgekozen ---- is de bekroning van deze fase.
35. Het nieuwe machtsinstrument dient voor de opbouw van China in een geheel afgesloten ruimte, in een totaal kultureel isolement; en dat om buitenlandse ideologische besmetting te voorkomen en ook ter vermindering van internationale vergelijkingen op het gebied van het materiële en kulturele levenspeil en de arbeidsproductiviteit (gemeten naar kwantiteit, kwaliteit en kosten), wat verpletterend zou zijn. Het machtsinstrument zelf en de gestelde doeleinden staan met elkaar in wisselwerking.
36. Of Mao zich nu richt op het weer in handen nemen van de absolute macht, of dat hij via dit doel zijn eigen opvattingen over de opbouw van het socialisme in China heeft willen realiseren, is objektief niet van beslissende betekenis.
37. Mensen omkleden de werkelijke, vaak onbewuste, drijfveren voor hun strijd met verheven ideologische motieven, die zij verder uitwerken in overeenstemming met de logika en de belangen van de eenmaal begonnen strijd.
38. Mao heeft krachten van buiten de Partij --- die hij niet meer beheerste ---- gemobiliseerd, om die partij in geheel veranderde vorm, weer te heroveren. De "Rode Garde" jongeren en vooral het Leger waren de doorslaggevende instrumenten om dat doel te bereiken.
39. De mobilizatie van die twee krachten in het bijzondere klimaat van de "Kulturele Revolutie" voltooide echter het isolement van China en bereidde de "kulturele" voorwaarden voor, waarbinnen het nieuwe machtsinstrument met groter gemak zijn opvattingen omtrent de "opbouw van het socialisme" in China op economisch, kultureel en politiek gebied, in de praktijk zou kunnen brengen.
40. Het gaat in wezen om de ontwikkeling van een extensieve economie gebaseerd op het gebruik van de arbeidskracht van miljoenen mannen en vrouwen onder de meest sobere materiële levensomstandigheden; en met als voornaamste stimulans de kulturele sfeer van de vereenvoudigde en gekodificeerde gedachten van de leider, die door het nieuwe politieke apparaat worden gepropageerd, onder zijn strikte controle.
41. Aldus zijn alle voorwaarden verenigd voor de snelle groei van een nieuw, enorm grote, strakke, onverdraagzame en drukkende bureaucratie, met de neiging tot onderdrukking en met een fatale tendens om geleidelijk ook materiële voorrechten te ontwikkelen.
42. Een dergelijke eventuele ontwikkeling van China, onder een maoïstisch regime, die overigens zeker niet zonder nieuwe aanhoudende krisissen zou gaan, stelt revolutionaire marxisten voor een fundamenteel theoretisch probleem;
- Kan men de mogelijkheid in overweging nemen dat een positief historisch werk, als de industrializatie van China, noodzakelijkerwijze via de maoïstische weg verloopt; een weg die, ook in verhouding tot het stalinisme in de Sowjet Unie, duidelijk trekken vertoont, welke in zekere zin nog

meer anti-rationeel zijn en nog meer in strijd met het wetenschappelijke en democratische wezen van het marxisme?

43. Zo het marxisme nog de enige leer is die in staat is om het Chinese fenomeen op de juiste wijze te verklaren, is het verplicht om toe te geven dat de problematiek van de ontwikkeling der revolutie in de overgangsfase na het kapitalisme zeer complex blijkt te zijn en wel eens absoluut onverwachte varianten te zien zou kunnen geven.

44. ---- Cuba heeft zich ook economisch in autarkische zin ontwikkeld, aangezien het eiland nog steeds door het imperialisme wordt belegerd en slechts een beperkte en berekende hulp geniet van de Sowjet Unie en de andere arbeidersstaten.

45. Obmerkbaar heeft zich in Cuba in feite een oorlogseconomie gevestigd, met een centralistische staat, beheerder van de industrie, het beslissende overgrote deel van de landbouw, de handel enz.; daarbij wordt het akzent terecht in het bijzonder gelegd op de voorrang van de ontwikkeling van de landbouw en veeteelt, de voortbrengers van de voedingsmiddelen van het land, de grondstoffen voor de lichte industrie, de "rijke" export-producten, die de bron vormen voor de deviezen welke absoluut noodzakelijk zijn voor allerlei soorten import. Politiek wordt het Cubaanse regime gekarakteriseerd door een unieke combinatie van de bonapartistische rol van de centrale figuur van de revolutie en die van het Leger en de Partij.

46. De werkelijke macht op elk terrein wordt uitgeoefend door de Partij; en binnen de Partij overheersen de militairen steeds meer onder de leiding en de hoge beslissingsmacht van Fidel Castro. Hoe onvermijdelijk een dergelijk regime ook voor een hele tijd mag zijn, vergemakkelijkt niet de overgang naar een waarlijke socialistische democratie; integendeel. En het sluit ook het gevaar in van een versnelde ernstige bureaucratizering door de alomvattende rol die het Leger van een belegerde en bedreigde revolutie noodzakelijkerwijs speelt.

47. Het Cubaanse voorbeeld heeft dus een specifiek karakter, wat te wijten is aan de bijzondere omstandigheden; het ontwikkelt zich in een eng nationaal kader en kan zeker niet zoals het nu is, worden opgevat als een in zijn wezen elders op te volgen "model".

48. Ook in Cuba hebben we te maken met het extreme isolement van de revolutie, die vecht om zich te handhaven.

49. Dat is inderdaad het essentiële doel, maar dit dient gekombineerd te worden met de aanhoudende zorg voor het vermijden van ernstige misvormingen van de macht die er uit kunnen voortkomen.

50. Het gaat immers nergens er om dat de revolutie enkel blijft voortbestaan; het gaat er om dat hij voortbestaat in dienst van de wereldrevolutie. Vanuit dat oogpunt heeft de Cubaanse revolutie reeds ontzaglijke diensten bewezen aan zijn eigen volk en aan de Latijns-Amerikaanse en de wereldrevolutie.

51. Het gevaar ontstaat echter op het ogenblik dat men tijdelijk gerechtvaardigde praktijken bestendigt mede door ze als voorbeeldig te theoretiseren.

52. Men moet duidelijk zeggen dat het onmogelijk is om heel ver te gaan met de opbouw van het socialisme op Cuba, zonder uitbreiding van de revolutie in Latijns-Amerika, aangezien het socialisme omschreven wordt als een regime met een produktie-systeem dat nog verder ontwikkeld is dan dat van het

hoogst ontwikkelde kapitalisme.

53. Men kan dit kenmerk van het socialisme niet vervangen door in wezen morele principes als rechtvaardigheid, gelijkheid, revolutionair idealisme, enz... zonder het te bereiken doel ernstig te misvormen en zonder de revolutionaire krachten te desoriënteren.

54. Uitsluitend politieke en ideologische "stimulansen" kunnen niet voor een lange periode als vervanging dienen van materiële stimulansen, die tot uitdrukking komen in de voortdurende verheffing van het materiële en culturele niveau van de massa's.

55. Het is principieel onjuist een tegenstelling te maken van deze twee soorten "stimulansen".

56. Natuurlijk doet een waarlijk revolutionair regime voortdurend een beroep op "morele stimulansen", door de kwaliteit van de revolutionaire partij en van de revolutionaire staat en door de niet aflatende opvoeding van de massa's.

57. Die laatsten hebben echter het recht te eisen dat de geslaagde uitvoering van het socialistisch project ook gekoncretiseerd wordt in de voortdurende verhoging van hun levensniveau en hun wijze van leven, te eisen dat de gestegen individuele en sociale arbeidsproductiviteit in het leven van ieder, naar genoemde maatstaf weerspiegeld wordt.

58. Toegenomen produktiviteit en beloning van de producenten en burgers naar geleverde arbeid, zijn de twee met elkaar in wisselwerking staande elementen, waarvan het welslagen van het overgangsregime van het kapitalisme naar socialisme van afhangt.

59. Het gaat er immers niet om - en het is objektief materieel onmogelijk dat het er om zou gaan - een voltooid socialisme op te bouwen in welke nationale kontekst dan ook (een voltooid socialisme dat op een zeer hoog niveau van de produktiekrachten onder andere de markt en het geld heeft afgeschaft); het gaat om een regime van voorbereiding van het socialisme en van verschillende stadia van ontwikkeling daarbinnen.

60. Een dergelijk regime wordt beheerst op het vlak van de beloning door het beginsel van de geleverde arbeid (nergens nog werkelijk toegepast), van de individuele en kollektieve bijdrage (in het kader van een fabriek of van een dienstverlenende instelling) tot de geproduceerde materiële rijkdom of tot een ekwivalent daarvan. Slechts een democratische organisatie van de arbeid in het kader van het zelfbeheer, is in staat de normen vast te stellen voor een dergelijke beloning en deze normen vrijwillig te doen aanvaarden; en zo eerst kan in de praktijk de instelling van de loonarbeid en van elke vorm van willekeurige, autoritaire en van nature onrechtvaardige beloning, worden afgeschaft.

61. Joegoslavië moet worden beoordeeld in relatie tot de ontwikkeling der andere arbeidersstaten waarbij ook in overweging moet worden genomen dat het een klein land is met de belemmeringen van een erfenis van grote economische en culturele achterstand.

62. Uitgaande van de fundamentele overweging dat er geen sprake is van het voltooiën van het socialisme in elk land afzonderlijk, maar van de opbouw van regimes die --- in verschillende stadia van ontwikkeling --- het socialisme voorbereiden, in afwachting van reële internationale verbreiding van de materiële basis die nodig is voor een dergelijke grootscheepse onderneming, moet antwoord gegeven worden op de volgende vragen:

Wat kan men gedurende de hele periode van de overgangsfaze, in een konkreet geval als Joegoslavië doen?

Op welke grondslag kan men zich dan handhaven, terwijl men tientallen jaren geïsoleerd blijft, zonder te vervallen in een diktatuur van stalinistisch type?

63. Zou het b.v. de voorkeur verdienen om een op zichzelf staande autarkische ekonomie op te bouwen, die formeel meer "socialistisch" is, op basis van een voornamelijk centralistisch beheer, met als onvermijdelijk evenresultaat een strakke bureaukratische diktatuur, of boven het zo snel mogelijk ontwikkelen van de produktiekrachten ten einde het gemiddelde niveau van de Europese landen te bereiken en op die grondslag een waarlijke demokratizering en ontbureaukratizering van het regime op gang te brengen?

64. Is het in dit geval fout om bepaalde ekonomische sektoren (een deel van de landbouw, van de kleinhandel, van het ambacht) in het kader van het partikulier bezit te laten ontwikkelen, terwijl de voornaamste produktiemiddelen, de ekonomisch overheersende sektor van de landbouw inbegrepen, in gemeenschapsbezit zijn?

65. Is het verder fout dat de zelfbeheerde bedrijven een grote mate van autonomie bezitten op het terrein van de produktie en de investeringen, alles in het kader van het demokratisch uitgewerkte sociale Plan en onder de soepele maar waakzame kontrole van de centralistische instellingen van de staat.

66. Kortom, waar leidt deze ontwikkeling historisch heen, die onmiskenbaar de opgang van de produktiekrachten bevordert en Joegoslavië in staat stelt om zonder grote angst de realiteiten van de wereldeconomie tegemoet te treden? Wat is de overheersende tendens?

67. Als men zou gaan in de richting van een sneller en dynamischer ontwikkeling van de kapitalistische sektor der ekonomie dan van de gemeenschapssektor, en als de beloning steeds meer ongelijk zou worden, dan zou de vrees gerechtvaardigd zijn dat men Joegoslavië terug zou zien vallen in het kapitalisme, via een reaktionaire staatsgreep op een gegeven moment, waardoor de weg vrij zou worden gemaakt voor de contrarevolutie, die alle veroveringen van de massa op zou heffen.

68. Wie echter ook maar in werkelijkheid, objektief en serieus, de globale ontwikkeling van de Joegoslavische maatschappij onderzoekt, kan makkelijk konstateren dat de kollektivistische sociale krachten in de industrie, de landbouw en in de ekonomie in het algemeen, evenals in de andere sektoren van het sociale leven, zich veel sneller en beslissender ontwikkelen, dan de krachten die voornamelijk kapitalistisch zijn.

69. Deze ontwikkeling gaat niet en kan ook niet gaan zonder opeenvolgende krisissen, aangezien het proces van de permanente revolutie in een land als Joegoslavië voor een lange periode noodzakelijkerwijs, een permanente strijd is tegen de resten van het verleden en tegen de aanhoudende tendens tot rekonstruktie van de krachten der staatsbureaukratie of van het neo-kapitalisme.

70. De beste kansen tot het tegengaan van de bureaukratische en neokapitalistische krachten en tot het bereiken van een optimaal evenwicht voor het regime, in overeenstemming met de objektieve mogelijkheden in de huidige overgangsfaze, liggen in het zo algemeen mogelijk maken van de volledige ontwikkeling van het echte zelfbeheer, op alle terreinen van het maatschappelijk leven de doeltreffende toepassing van het beginsel van beloning naar geleverde arbeid, de voortgezette demokratizering van de Liga van Joegoslavische Kommunisten, met de erkenning van het recht van tendens, als ook op de eventuele vorming van andere socialistische partijen die zich

binnen het kader van de grondwettelijke legaliteit van het land bewegen, en ook in een krachtige demokratizering op het nationale vlak.

71. De revolutionaire marxisten volgen de Joegoslavische ontwikkeling naar het socialisme kritisch maar met begrip; een ontwikkeling via een overgangsregime dat tot nog toe de Joegoslavische massa's gespaard heeft voor de onaanvaardbare verschrikkingen die elders in naam van de "diktatuur van het proletariaat" en van het "socialisme" bedreven zijn, en dat gemakkelijker en vrijer dan elders aan de nieuwe revolutionaire krachten van het land de mogelijkheid gegeven heeft om tot rijping te komen, zich te uiten en op te treden ten gunste van een konsekwente strijd tegen de bureaucratistische en andere krachten die de opgang van het land naar het echte zelfbeheerde socialisme nog in de weg staan. Het besluit om de verdediging van het land te laten geschieden door de gewapende massa's, georganiseerd in de Nationale Militie, getuigt niet alleen van de vastberadeneid van het regime om weerstand te bieden (tegen vijandelijke krachten) maar ook van het vertrouwen in de massa's.

72. Met de gedeeltelijke uitzondering van Tsjecho-Slowakije in 1968, heeft er in geen enkele andere arbeidersstaat een klimaat geheerst dat met het Joegoslavische te vergelijken is en dat de gelegenheid schept om openlijke de economische, politieke en kulturele problemen te stellen, waarmee de overgangsregimes die het socialisme voorbereiden, worden gekonfronteerd.

73. Dat is een essentiële voorwaarde voor een globaal korrekte heroriëntering en herwaardering van de internationale kommunistische beweging ook ten opzichte van het verleden en van de huidige taktiek en strategie van die beweging te opzichte van de wereldrevolutie.

74. Vanuit dit gezichtspunt is ook het besluit van de Joegoslaven om als eerste onder de arbeidersstaten, systematisch het werk van Leo Trotsky uit te geven een sprekend getuigenis van de werkelijke evolutie van de Joegoslavische maatschappij.

75. Niet minder betekenisvol is de invloed die deze maatschappij op Tsjecho-Slowakije heeft gehad.

76. Tussen die twee landen is een ideologische uitwisseling ontstaan ten gunste van de uitwerking en de snelle konkretisering van werkelijke inhoud van de socialistische democratie rond de vruchtbare en dynamische idee van het zelfbeheer op elk terrein.

77. In beide landen bleven de binnenlandse problemen van de socialistische demokratizering overheersen, ten nadele van de ontwikkeling van een buitenlandse politiek, georiënteerd op de uitwerking van een revolutionaire wereldbeweging.

78. De revolutionaire marxisten vestigen scherp de aandacht op deze zwakheden en leveren daar openlijk kritiek op, zonder overigens uit het oog te verliezen dat het doorslaggevende element in het globale proces, op het vlak van de binnenlandse problemen ligt.

79. Naarmate de strijd tegen de macht en de privileges waarover de staatsbureaucratie nog beschikt en die de opbloei van het zelfbeheer en van het hele proces van demokratizering van het regime, verder voortgaat, gesteund door de nieuwe revolutionaire krachten van de arbeidersjeugd, studenten en intellektuelen, zullen wij onvermijdelijk zien dat deze zelfde krachten ook gaan strijden voor een revolutionaire buitenlandse politiek.

80. De kommunistische partijen die zich in een situatie bevinden waarin zij enerzijds onder de druk staan van de specifieke ontwikkeling in de verschillende arbeidersstaten, en anderzijds onder die van hun eigen nationale

omgeving, hebben zich gedifferentieerd in drie groepen:

- die, welke het meest van het Kremlin afhankelijk zijn; meestal ook de partij- en zonder belangrijke massabasis, die steeds meer gereduceerd worden tot pure apparaten van funktionarissen in dienst van het Kremlin;
- de grote massapartijen die zich om verschillende redenen een zekere onafhankelijkheid ten opzichte van het Kremlin kunnen veroorloven;
- het bijzondere geval van enkele kommunistische partijen die in feite bezig zijn met het Kremlin te breken.

81. In het algemeen zijn de tendenties die kritisch staan tegenover de Russische bureaucratie en het stalinisme, overal enigszins ontwikkeld, vooral bij de politiek het meest ontwikkelde elementen onder de intellektuelen en geschoolde arbeiders.

82. Het prestige van de huidige leiding van het Kremlin is op een dieptepunt aangeland; en de moeilijkheden die zij moet overwinnen om tot een schijn van eenheid rondom het Kremlin te komen, zijn in werkelijkheid bijna onoverkomelijk. Alle pogingen om op de twee voornaamste punten die deze leiding interesseren ----- de veroordeling van Mao en het maoïsme en de goedkeuring van de invasie in Tsjecho-Slowakije --- een meerderheid te bereiken, zijn tot nog toe mislukt. Maar op enkele zeldzame uitzonderingen na, waaronder het zeer opmerkelijke geval van de Sutralische Kommunistische partij, ziet men nog nergens de vorming van werkelijke linkscentristische tendenties met een belangrijke massabasis.

83. Een beslissende breuk met het Kremlin, met het stalinisme, met de bureaucratistische en opportunistische misvormingen die sinds lange tijd zijn opgehoopt en verergerd, blijkt steeds weer een buitengewoon moeilijk te voltooien proces, binnen het organizatorische kader van de kommunistische partijen.

84. Zo blijft het meest waarschijnlijke perspectief, dat van een breuk die een hele tendens losmaakt; en bij hoge uitzondering zal het proces de vorm krijgen van een kwalitatieve omvorming, onder de druk van een sterke revolutionaire beweging, die een van deze kommunistische partijen zijn eigen traditionele doeleinden doet passeren en hem brengt tot het inzetten van een revolutionaire politiek.

85. Andere varianten zijn mogelijk, onder de gekombineerde invloed enerzijds van de ontbindende kracht van het stalinisme en van de strikte gehoorzaamheid aan het Kremlin, door de voorbeelden van China, Joegoslavië, Tsjecho-Slowakije, Cuba, Roemenië en anderzijds van de druk van de revolutionaire beweging van de jongeren en van de nieuwe radikalizing van de arbeidersbeweging in een aantal ontwikkelde kapitalistische landen.

86. In deze omstandigheden, is het voor de noodzakelijke revolutionaire hergroepering op zijn minst even essentieel als in het verleden, om de ontwikkelingen in de kommunistische partijen op de voet te volgen en om de ontwikkeling van linkscentristische stromingen daarbinnen te vergemakkelijken.

87. In bepaalde gevallen, zoals in Iatlië, Spanje, Frankrijk, India --- waar revolutionaire krisissen betrekkelijk nabij zijn en waar kommunistische massapartijen werken ---- loopt het proces van de revolutionaire hergroepering, dat absoluut noodzakelijk is voor een succesvolle oplossing van deze krisissen, niet minder dwingend via een juiste taktiek tegenover deze partijen en via de fusie op een gegeven moment de belangrijkste delen van de revolutionaire krachten die zich binnen die partijen hebben hergeoriënteerd.